

ARKIV

Översikt och kommentarer

Gränsen mellan arkiv, bibliotek och museer är inte alltid helt entydig. Arkivalier kan komma från exempelvis en myndighet, en organisation, ett företag eller en enskild person. Den statliga verksamheten på arkivområdet regleras i *arkivlagen* (SFS 1990:782) och har i syfte att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial.

Statens arkiv är det gemensamma namnet för Riksarkivet och landsarkiven. *Riksarkivet* (RA) är central myndighet. RA:s uppgift är att bevara, vårda, tillhandahålla och levandegöra arkivmaterial. I Riksarkivet finns arkivmaterial från andra offentliga myndigheter men även enskilt material tas emot, främst sådant av riksintresse. Knutna till Riksarkivet är *sju landsarkiv* som svarar för ett eller flera län. Stadsarkivet i Stockholm (SSA), Stadsarkivet i Malmö (SMA) och Värmlandsarkiv (VA) har annan huvudman än staten men har genom avtal med staten i uppdrag att ansvara för vissa statliga arkivuppgifter. Vid Riksarkivet finns en nämnd för heraldisk verksamhet och en nämnd för enskilda arkiv. *Krigsarkivet* (KrA) är det svenska försvarets arkiv som ingår i Riksarkivet.

Svensk Museitjänst är en avdelning inom Riksarkivet som svarar för uppdragstjänster, bl.a. transporter, konsultuppdrag och magasininsynning. *Svensk arkivinformaton* (SVAR) är en enhet inom Riksarkivet som tillhandahåller mikrokortkopior av arkivmaterial från Riksarkivet och landsarkiven. Den *Nationella Arkivdatabasen*, NAD, är ett sektorsövergripande databas- och informationssystem inom det svenska arkivväsendet som utvecklats av Riksarkivet. Syftet med databasen är att man ska kunna återsöka information om arkiv och samlingar som är tillgängliga för forskning.

Föreningsarkivens uppgift är att bevara handlingar som en förening upprättat i sin verksamhet. Ett av de största och äldsta enskilda arkiven är *Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek* i Stockholm. Föreningars äldre arkiv förvaras vanligen hos gemensamma folkrörelsearkiv. *Företagsarkiv* tillvaratar handlingar som ett företag producerar i sin verksamhet.

Statens ljud- och bildarkiv (SLBA) har fr. o. m. 1 jan 2009 upphört som egen myndighet och ingår som Avdelningen för audiovisuella medier inom Kungl. biblioteket. Avdelningen har det nationella arkivansvaret för radio- och TV-program, filmer, skivor, kassetter, multimedier och videor. En uppgift för arkivet är att bevara och tillhandahålla ljud- och bildupptagningar för forskningsändamål.

Institutet för språk och folkminnen är central myndighet på språkets område som arbetar med dialekter, namn, folkminnen, språkvård och språkpolitik. Till institutet hör *ortnamnsarkivet* i Uppsala. Institutet har i uppgift att samla in, bevara, vetenskapligt bearbeta och förmedla kunskap om dialekter, folkminnen, folkmusik, jazz, ortnamn och personnamn.

Svenskt visarkiv, som ingår i Statens musiksamlingar, har i uppgift att samla in, bevara, vetenskapligt bearbeta och publicera material inom områdena folkliga visor, instrumental folkmusik, populärmusik och svensk jazz. *Filminstitutets filmarkiv* har det nationella ansvaret att bevara film, i huvudsak professionell spelfilm och dokumentärfilm avsedd för offentlig visning.

I arkivet förvaras bild- och ljudnegativ, kopior, mastrar, m.m. Idag finns närmare 25 000 titlar i samlingarna. *Svenskt biografiskt lexikon*, SBL, är ett vetenskapligt och populärvetenskapligt standardverk som började utges 1917.

Statistiska centralbyråns arkiv omfattar handlingar från SCB:s tillkomst 1858. Handlingar från SCBs föregångare, Tabellverket (1749-1857), har överlämnats till Riksarkivet.

Genom det växande intresset för släktforskning och hembygdsforskning har arkiven senare år fått ett uppsving då det gäller allmänhetens användning. Forskarplatser vid arkiven är högt utnyttjade och personalen har en stor uppgift i att tillhandahålla arkivmaterial till besökare. *Sveriges Släktforskarförbund*, SSf, bildat 1986, är sammanhållande organ för den svenska släktforskarörelsen och är ett förbund av 160 lokala släktforskarföreningar med över 68 000 individuella medlemmar. På förbundets hemsida finns omfattande databaser, t.ex. över socknar, gravstenar, länklista till kyrkoböcker m.m. Studieförbunden har ett omfattande utbud av släktforskarcirklar i samarrangemang med lokala föreningar inom Släktforskarförbundet.

De statliga insatserna på arkivområdet uppgick år 2006 till drygt 400 miljoner kronor. Huvuddelen av de statliga insatserna går till Riksarkivet och landsarkiven, ca 315 miljoner kronor. Statens ljud och bildarkiv samt Språk- och folkminnesinstitutet erhöll 46 respektive 35 miljoner kronor i statliga anslag under 2006.

Mer än 623 000 hyllmeter papper fanns registrerat vid Riksarkivet och landsarkiven år 2007 och knappt 2,1 miljon enheter kartor och ritningar. Mer än 84 000 mikrorullar ingick också i arkivens bestånd. Till detta kommer e-handlingar och mikrokort.

Drygt 700 forskarplatser fanns 2007 vid Riksarkivet och landsarkiven. Antalet besökare samma år var 81 000 vilket innebär en minskning jämfört med 2005 då antalet besök var 102 000. Antalet framtagna handlingar var trots detta samma, 127 000 enheter. Antalet externa utlån uppgick till ca 1 900 volymer. Ca 42 000 mikrokort hyrdes ut och försäljningen uppgick till knappt 45 000 mikrokort. Antalet besvarade skriftliga förfrågningar var ca 135 000. Utnyttjandet av forskarsalarna minskar, personliga besök tenderar att bli färre, däremot har den totala efterfrågan ökat genom möjligheter till fjärrforskning och att handlingar digitaliseras och kan sökas på distans via Internet.

Antalet levererade pliktexemplar av fonogram till Statens Ljud- och Bildarkiv var under 2006 ca 3 600 och antalet levererade videogram 3 900. Sveriges Radio levererade 460 000 pliktexemplar och antalet levererade TV-filer om minst en timma var 55 000.

Antalet personalårsverken vid Riksarkivet och landsarkiven under år 2006 var drygt 630. Därtill kommer anställda med lönebidrag. I högskoleutbildningar fanns studieåret 2006/07 ca 440 registrerade studenter i ämnet arkivvetenskap.

Enligt den nationella SOM-undersökningen 2007 hade 8 procent av befolkningen släktforskat någon gång under det senaste året. Män ägnade sig åt släktforskning något oftare än kvinnor. Bland personer över 65 år fanns flest aktiva släktforskare.

Statliga utgifter för arkiv 2006. 1000-tal kronor

Riksarkivet och landsarkiven	314 603
Bidrag till regional arkivverksamhet	6 049
Språk- och folkminnesinstitutet	34 582
Statens ljud- och bildarkiv	46 208
Svenskt biografiskt lexikon	4 323
Summa	405 765

Källa: Årsredovisning 2007, Riksarkivet

Arkivbestånd vid Riksarkivet och landsarkiven 2007

Bestånd	
Papper, hyllmeter	623 006
Militärt tryck, hyllmeter	3 003
Kartor/ritningar, enheter	2 108 257
Mikrorullar, antal rullar	84 207

Källa: Årsredovisning 2007, Riksarkivet

Riksarkivet och landsarkiven 2007: Några verksamhetsmått

<i>Leveranser/Accessioner</i>	
Antal leveranser	1 390
Papper, hm	16 525
Militärt tryck, hm (KrA)	27
Kartor och ritningar, antal	19 372
Mikrofilm, antal rullar	4 860
ADB-upptagningar: antal leveranser	34
antal filer	119 446
<i>Konservering och bindning</i>	
Bokband av arkivhandlingar	961
Antal konserverade blad	27 079

Källa: Årsredovisning 2007, Riksarkivet

Verksamhetsmått 2007 vid Riksarkivet och landsarkiven

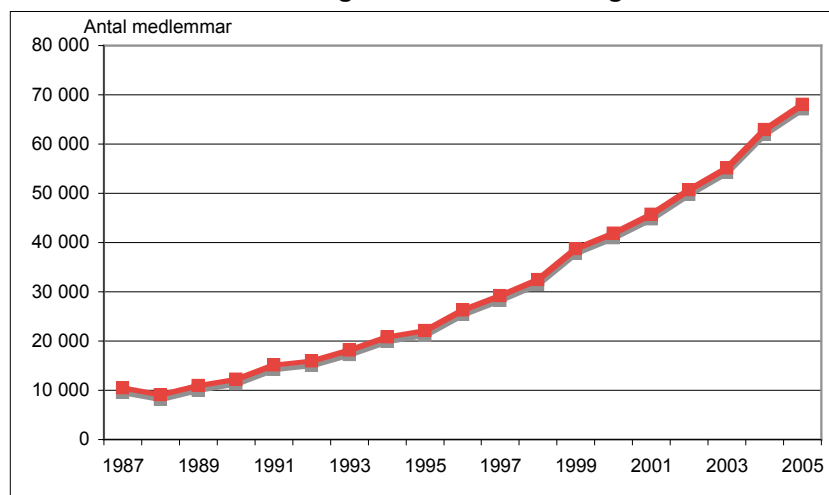
Forskarplatser, antal	722
Forskarbesök, antal	81 446
Framtagna volymer, antal	127 760
Mikrokort, tillgängliga för forskning	4 120 094
Försäljning av mikrokort, antal kort	44 942
Uthyrning av mikrokort, antal volymer	42 138
ADB-upptagningar: antal utlånade enheter	252
antal låneärenden	29
Externa utlån, antal volymer	1 928
Externa inlån, antal volymer	291
Inkomna förfrågningar, antal ärenden	167 772
Besvarande av förfrågningar, antal ärenden	135 334
Folkbokföringsärenden, antal	29 918
Digitalisering, antal exponeringar	28 279 743
Mikrofilmning, antal exponeringar	4 458 876

Källa: Årsredovisning 2007, Riksarkivet

Kostnader 2007 för Riksarkivet och landsarkiven. 1000-tal kronor

Organisatorisk enhet	1000-tal kr
Riksarkivet (inkl. Krigsarkivet)	187 442
Svensk arkivinformation	33 121
Mediakonverteringscentrum	49 766
Svensk museitjänst	21 776
Uppsala landsarkiv	31 382
Vadstena landsarkiv	28 503
Visby landsarkiv	8 638
Lunds landsarkiv	31 806
Göteborgs landsarkiv	32 784
Härnösands landsarkiv	49 333
Östersunds landsarkiv	10 311
Stockholms stadsarkiv	13 498
Malmö stadsarkiv	1 007
Värmlandsarkiv	4 380
Summa	503 747

Källa: Årsredovisning 2007, Riksarkivet

Antal medlemmar i föreningar anslutna till Sveriges Släktforskarförbund

Källa: Sveriges Släktforskarförbund

Mätbara prestationer 2007 vid Svensk museitjänst

Museitjänster	Antal
Uthyrd yta i förhållande till hyrd yta i %	95
Pallplatsuthyrning utöver magasinsyta	1 721
Antal hyresgäster/kunder	59
Föremålsvård, antal föremål	8 593
<i>varav antal</i>	
vårdbedömningar	51
mögelsanering/frysning	8
föremålspackning, upp- och nedpackning	6 160
rengöring/märkning	100
fotografering	2 274
Framtagning/böcker, antal timmar	67
Antal uppdrag, föremål, arkivvård, transporter	367
Interna transporter av föremål och arkivpallar	10 389
Externa transporter av föremål och arkivpallar	3 160
Antal sålda timmar, utförda tjänster varav	3 301

Källa: Årsredovisning 2007 Riksarkivet

Antal levererade pliktexemplar 2006 till Sveriges ljud- och bildarkiv samt andel av det kända utbudet

Mediekategori	Antal	Procent
Fonogram	3 607	80
Taltidningar	2 360	361
Multimedier	158	77
Video	3 945	96
Film	170	39
Sverigs Radio (rikssändningar)	467 148	100
Sveriges Radio (lokala sändningar)	1 061	99
Sveriges Television (rikssändningar)	10 201	100
Sveriges Television (regionala sändningar)	669	99
Satellit-tv, TV (lokalt) markbunden digital-tv	27 775	96
TV, filer motsvarande en timmes sändning	54 683	100
Aftonbladet, filer motsvarande en timmes sändning	5 836	100
Närradio	2 100	82
Privat kommersiell radio	380	100
Radiotidningar	2 000	86
Kabel-tv	370	79

Källa: Årsredovisning 2007. Sveriges ljud- och bildarkiv.

Några verksamhetsmått 2006 vid Institutet för språk och folkminnen

Handlingar överförda till digitalt medium	5 285 652
Fonogram överförda till digitalt medium	7 492
Besök på myndighetens hemsidor	78 770
Antal besökare	2 897
Antal förfrågningar	3 396
Antalet skolbesök	58

Källa: Årsredovisning 2006. Institutet för språk och folkminnen.

Svenska objekt 2008 på Unescos lista för Världsminnen (Memory of the World)

År för klassning	Objekt
2005	Astrid Lindgrens arkiv
2005	Emanuel Swedenborgs samlingar
2007	Alfred Nobels familjearkiv
2007	Ingmar Bergmans arkiv

Källa: Nationalkommittén för Memory of the World och Unesco:s hemsida

Personer som 2006 någon gång släktforskat under senaste kvartalet. Procent

	Procent		Procent
Samtliga	2	Sthlm/Gbg/ Malmö	4
		Stad/större tätort	2
Kvinnor	2	Mindre tätort	2
		Män	3
15–29 år	2	Ren landsbygd	2
		Låg utbildn	2
30–49 år	2	Medellåg utbildn	3
50–64 år	2	Medelhög utbildn	3
65–85 år	4	Hög utbildn	2

Källa: Den nationella SOM-undersökningen

Reviderad version 2009-03-28